

HÓDI Sándor, az adai egészségház és a Pó-tisje pszichológusa:

– A legideálisabb szerelmi házasságok sem mentesek a konfliktusoktól. Ha mégoly tökéletes is a párválasztás, maga az együttélés óhatatlanul nézeteltérésekhez, sürülődésekhez, összetűzésekhez vezet. Mi sem természetesebb tehát annál, hogy a történelem folyamán egymás mellé sodródott népek időnként konfliktusba keverednek.

Pszichológiai szempontból nincs konfliktusmentes élet. Így nem a konfliktusoktól kell félnünk, hanem azok **megoldására** felkészülnünk. Ez a jó házasságok és tartós kapcsolatok titka. A népek együttélésével sincs ez másként. Tudomásul kell vennünk a gazdasági, társadalmi-közéleti és politikai **jogegyenlőség hiányából** fakadnak, s lényegük szerint az általános gazdasági jólét és jogegyenlőség megteremtése irányába mutatnak. Ott, ahol az általános gazdasági jóléttel párosuló jogegyenlőséget elérték, nem várható a nemzetek között **tartós** feszültség.

A nemzeti elv **kiélezése**, a **nemzeti érzések felizzása**, az a fajta türelmetlenség és agresszivitás, amit e téren ma tapasztalhatunk, a **rossz házasságokra** emlékeztet leginkább, amelyekben az indulatok megfosztják a házastársakat a **tárgyilagos beszéd** lehetőségétől, s ami még nagyobb baj: helyzetük reális számbavételétől.

A betegség forrását én abban látom, hogy egy ostoba demagógia miatt a nemzeti érdekkellentétek nem kerülhettek sokáig felszínre: a nemzet felettinek vélt elvek, identitáskategóriák erőszakos felkínálása és propagálása a nemzeti kérdés folyamatos megoldásának az akadályává vált. Meddő eszmék ellenében lebecsültük a nemzeti érzés közösségi homogenizáló, és emberi sorsformáló erejét. Most aztán, mintegy ellenreakcióként, az ember társadalmi csoportlojalitásai közül a **nemzet** vált a legfőbb követelménnyé, a nacionalisták elvileg, etikailag, politikailag minden egyéb csoportlojalitást ennek – valamely nemzethez való tartozásnak – kívánnak alárendelni. Pedig az emberek tartalmasabb, szabadabb, gazdagabb és boldogabb életének eléréséhez nem elég a „nemzet felemelkedése”, a „nemzetállam megerősödése”. Hiszen az állam, ne feledjük, nem a szabadság végett, hanem a szabadság korlátozása végett létezik.

Hogy hol a kiút? Tudatosítani kellene a nemzeti érzés és a nemzeti homogenizálódás abszolutizálására irányuló törekvésekben a szociológiai, politikai, gazdasági, s nem utolsósorban a társadalmi-lélektani mozgatórugókat. És ami nem kevésbé fontos: óvakodnunk kellene attól, hogy adminisztratív eszközökkel bármily szempontból is „magasabb rendű” csoportlojalításra kényszerítsük az embereket, háttérbe szorítva az emberélet egyéb dimenzióit, érdekszféráit és társulási formáit.